

BARAN

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

20 kwietnia

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniazpiosenka.org

JERZY PETERSBURSKI

(pseudonim **J. Warrens**, za granicą używał imienia **George**, ur. 20 kwietnia 1897 roku, Warszawa, zm. 7 października 1979 roku, Warszawa), kompozytor, dyrygent i pianista, jest legendą polskiej muzyki rozrywkowej. Był synem **Jakuba i Pauliny Melodysta**, cioteczynym bratem kompozytora **Artura Golda**. Gry na fortepianie uczył się już w wieku 4 lat pod opieką matki, która była pianistką. Bracia byli także muzykami: Józef – skrzypkiem, Stanisław – pianistą.

Ukończył Konserwatorium warszawskie w klasie fortepianu pod kierunkiem **Antoniego Sygietyńskiego i Aleksandra Michałowskiego (1916)**. Debiutował jako akompaniator w teatrzyku **Miraż**. Pierwszą piosenkę (**Wielka Teodora**, sł. **Julian Tuwim**) napisał dla **Marii Strońskiej** z kabaretu **Czarny Kot**. Studiował kompozycję i dyrygenturę w Wiedniu u profesora **Arthura Schnabla**. Tam nieprzeciętny talent młodego kompozytora wysoko ocenił **Emmerich Kalman** (twórca operetek **Księżniczka czardasza i Hrabina Marica**), zachęcając go do zajęcia się **łżejszą muzyką**, co przesądziło o jego karierze. W Wiedniu skomponował walca angielskiego **W Grinzingu przy winie**.

W 1920 roku brał udział w wojnie jako żołnierz I Pułku Lotniczego. Po wojnie powrócił do zawodu akompaniatora.

W 1926 roku założył z **Arturem Goldem** jazzowo-taneczną orkiestrę rozrywkową, grał w nocnych klubach i teatrach rewiowych. Współpracował z kabaretami i teatrzykami przedwojennej Warszawy: **Qui pro Quo**, **Perskie Oko**, **Morskie Oko** (słynne **Tango andrusowskie**, sł. **Andrzej Włast**, z finału rewii **Złota defilada**, 1932).

Pisał piosenki dla **Wery Bobrowskiej (Już nigdy**, sł. **Andrzej Włast**, 1930), **Stanisławy Nowickiej (Tango milonga**, sł. **Andrzej Włast**, 1928), **Hanki Ordonówny (Sam mi mówileś**, sł. **Marian Hemar**), **Zuli Pogorzelskiej (Ja się boję sama spać**, sł. **Willy**), **Mieczysława Fogga (To ostatnia niedziela**, sł. **Zenon Friedwald – Fox**), **Tadeusza Olszy (Całuj mnie**, sł. **Emanuel Schlechter**), **Ludwika Sempolińskiego (Cała przyjemność po mojej stronie**, sł. **Andrzej Włast**).

Piosenka **Tango milonga** (wyk. **Stanisława Nowicka, Eugeniusz Bodo, Jerzy Roland i Ludwik Sempoliński**, rewia **Warszawa w kwiatach**, kabaret **Morskie Oko**, prem. wiosna 1928, pierwsze nagrania płytowe **Stanisława Nowicka, Tadeusz Faliszewski**), należy do klasyki gatunku. Melodia stała się międzynarodowym standardem (jako **Oh, Donna Clara** z tekstem wiedeńczyka **Lohnera Bedy**) i zdobyła światową sławę. Śpiewała ją i tańczyła **Pola Negri**, śpiewał ją **Al Jolson** (rewia **Wunderbar** na Broadwayu), nagrał ją brytyjski zespół **New Vaudeville Band (1967)**, orkiestra **Mantovaniego**. Wykonywano ją w **Casino de Paris** (francuski tekst **Henri Varna**). Obecnie przeżywa swój renesans, grana w berlińskich lokalach jako modny przebój **salonmuzyk**. Uzyskała nagrodę w Amsterdamie (1954) i tytuł polskiego przeboju XX wieku (1999).

W latach 1930-1932, przebywał w Wiedniu, Davos, Berlinie, Pradze i Paryżu, gdzie powstały utwory: **Anushka, Sonia, Immer Jung, September Romanze, Tańczące klawisze, Nie ja, nie ty** (z francuskim tekstem **Amour disait follie** śpiewała ją później **Edith Piaf**). Akompaniował **Aleksandrowi Wertyńskiemu**. Występował z orkiestrą **Gold & Petersburski** w warszawskiej **Adrii (1931-1939)**, nazywano go **królem tanga**.

Komponował muzykę do filmów: **Uwiedziona** (reż. **Michał Waszyński, 1931**), **Co mój mąż robi w nocy** (reż. **Michał Waszyński, 1934**), **Szczęśliwa trzynastka** (reż. **Marian Czauski, 1938**), **Królowa Przedmieścia** (reż. **Eugeniusz Bodo, 1938**), **Robert i Bertrand** i operetki: **Kochanka z ekranu, Kobieta 5212**.

Jako pierwszy polski kompozytor, którego piosenki stały się sławne za granicą, został odznaczony Krzyżem Zasługi przez Prezydenta **Ignacego Mościckiego (1936)**.

Po wybuchu wojny znalazł się w Białymstoku (**Teatr Miniatur**), a później w Związku Radzieckim (skomponował m.in. **Niebieską chusteczkę**, sł. **Artur Tur**, spopularyzowaną jako **Sinij płateczek**, sł. rosyjskie **M. Maksimow**), nawiązał kontakt z orkiestrami **Izaaka Dunajewskiego i Leonida Utiosowa**.

Jako sierżant I pułku lotniczego, zawędrował z armią generała Andersa do Egiptu. Zilustrował muzycznie film krótkometrażowy **Od Latrum do Gazali** (reż. **Józef Lejtes, Jerozolima, 1943**), prowadził w Kairze cykl audycji radiowych **Polskie Godziny (1942-1943)**.

Po wojnie wyjechał do Brazylii (1947), występował w duecie fortepianowym z **Alfredem Schutzem**. 20 lat spędził w Argentynie. Prowadził w Buenos Aires **Teatro El Nacional** (z **Kazimierzem Krukowskim**), pełnił rolę kapelmistrza, wystawił musical **Blue Sky Milonga**, współpracował z **Astorem Piazzollą**. Motyw piosenki **Wszystkie drogi prowadzą do Buenos Aires** (sł. **Mario Batistello**) jest sygnałem radiostacji **El Mundo** (od 1952 roku).

Po śmierci żony, **Marii Minkowskiej** (podczas trzęsienia ziemi, 1967), przeniósł się do Wenezueli (utwór dedykowany żonie **Placzące pianino**). Wrócił do Polski (1968), żeniąc się powtórnie (ze śpiewaczką **Sylwią Klejdysz**). Jego syn, **Jerzy Petersburski (junior)** był prezydentem telewizyjnym.

TANGO MILONGA

Muzyka: **Jerzy Petersburski**, słowa: **Andrzej Włast**
piosenka z repertuaru **Stanisławy Nowickiej**
(rewia *Warszawa w kwiatach*, kabaret *Morskie Oko*, 1928)

1.

Kiedy gitary zadźwięczą
I harmonii śpiew słodko brzmi,
Snuje się nicią pajęczą
Echo wspomnień mych z dawnych dni.

Płynie melodia do ranka,
Serca całując ustami kochanka
I cichną myśli, co dręczą,
Gaśnie w piersi mej płomień krwi.

Refren:

Tango milonga,
Tango mych marzeń i snów,
Niechaj me serce ukołysz!
Tango milonga,
Jak dawniej grajcie mi znów,
Zabijcie tę dręczącą ciszę!

Żegnajcie dawne wspomnienia,
Żegnajcie burze i serc uniesienia,
Czas wszystko odmienia,
Kochanku mój, żegnam cię, bywaj zdrów!
Tango milonga,
Tango mych marzeń i snów,
Niechaj ostatni raz usłyszę.

2.

Tylko w piosence i winie
Prawda życia jest, życia blask,
Szalona noc w Argentynie
Z wolna bierze mnie do swych łask.

Czasem coś w sercu zapłaczę,
Ozwą się dawne obłędne rozpaczę,
Lecz wszystko zgaśnie i minie,
Nim z melodią tą wstanie brzask.

Refren: Tango milonga...

JUŻ NIGDY

Muzyka: **Jerzy Petersburski**, słowa: **Andrzej Włast**
tango z repertuaru **Wery Bobrowskiej**
(1930)

1.

Patrzę na twoją fotografię,
Którą dziś przysłałaś mi
I wypowiedzieć nie potrafię
Męki tych ostatnich dni,
Dziś przebolełem już,
Wszystko zapomniałem już,
Wszystko zrozumiałem i wiem.

Już nigdy
Nie usłyszę kochanych twych słów,
Już nigdy
Do mych ust nie przytulę cię znów,
Na zawsze pozostaną dni smutku i mąk,
Nie oplecie pieśczętą mnie w krąg
Biel twoich rąk, już nigdy!

Już nigdy,
Jak okrutnie dwa słowa te brzmią,
Już nigdy
Nie zobaczę twych oczu za mgłą,
Odchodzisz, jakże trudno pogodzić się z tym,
Ze nie wrócisz ni nocą, ni dniem,
Myślą i snem, już nigdy!

2.

Czyż można samym żyć wspomnieniem,
Echem zapomnianych burz?
Byłaś mi wszystkim, jesteś cieniem
Tego co umarło już.
Żegnaj, kochana ma
I niezapomniana ma,
Sercem całowana, mój śnie.

Refren: Już nigdy...

